

ՕՐԱԳԻՐ

20 փրՅ

Կ. ՊՕԼՍՈՅ

20 փրՅ

Ձ. ՏԱՐԻ 30 ՄԵՅԻՐ 1292 ԳԱՍՐԱՐ 152 ՁՈՐԵՐԵԱԹԻՐ 26 ՄԱՐՏ 1875 Ն. Ց. ԱՊՐԵԼ 7 ԹԻՒ 1496

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԲԱՅԱՆՄԱՆ ՄԵՉ ԲԱՅԱՆՈՒՄ

Երեկ ի լոյս իմացուցինք թէ Մէծ. մուսլիմ դէմ կոնգրակներ կարգացուեր է կիրակի օր Հայ-հոգովական եկեղեցեաց մէջ՝ յորդորելով զժողովուրդը՝ որ յիշեալ թերթին յայտնած գաղափարացը հաւատ չընծայեն։

Խնդիրը գլխաւորաբար Մէծմուսլի մէջ ըստհալի Գիշէ վերնագրով ասկից քանի մը շարաթ առաջ հրատա-ակուել սկսած ու շարունակութիւնն ընդհատուած յօդուածոց վրայ է, որոյ դէմ զայրանալով Մէծմուսլի բաժանորդագրութիւնը թողեր էին արդէն, կըսէ Մէծմուսլ, Գաղանճեան Սուքիաս Գերապոյժառն, որ կաթողիկոսական աթոռակալ, միանգամայն և Անտոնեան միաբանութեան ալ արքայն է, Պոյնուէյրեան Հայր Պօղոս՝ որ կէօջեան Յակոբ Էֆ. ին խիստ սիրելին է, և Հայր Յովհաննէս Ծաղկեան՝ որ Յօհան Ոսկերբան եկեղեցւոյն մեծաւորն է, բաց ասոնցմէ՝ լսեցինք նաեւ թէ մեծ Ապտուլահեան եղբարք ալ յիշեալ թերթին բաժանորդագրութիւնը թողեր են յիշեալ յօդուածոց համար։

Այս անուններէն չուտով կրնայ հասկցուիլ թէ՝ անոնք են այսօր գլխաւորաբար Մէծմուսլ դէմ՝ որք Հասունեան վէճին դէմ անդամագրելի դիրք մը կազմած էին։

Արդ ո՞վ է ուրեմն Մէծմուսլի այդ յօդուածներուն պաշտպան կողմակցութեան գլուխը, ի՞նչ է լսածնուս մէջ սխալած չենք՝ կըսեն թէ Էնֆիէճեան Հայր Գրիգորն է այդ յօդուածոց հեղինակը և ասոնց պաշտպան կուսակցութեան գլուխը, իր լռէմը գտնուելով՝ արդի բանադրանաց կոնգրակին հեղինակ Գաղանճեան Սուքիաս Գերապոյժառն, որով ըսել կըլլայ թէ՝ արդէն ալ մը մնացած ժողովուրդեան չորս օր առաջ միացեալ գլխաւորները, այսօր իրենց մէջ յերկուս բաժանուելով և

բնականաբար մէկ մէկու զօրութիւնը շլատելու աշխատելով, երկուստէք ալ աւելի տկարանալու ընթացք մը բռնած են։

Մեք առայժմ չը կարենալով վէճի նիւթ եղած խնդրոյն մէջ իրաւունքը որ կողմն ըլլալուն վրայ կարծիք մը յայտնել, սա ճշմարտութիւնը պարտաւոր ենք խոստովանել թէ՝ այս վէճին հեղինակն ո՞վ որ է, նա Հասունի ծպտեալ գործիքն է, վասն զի ասկէ մեծ և ասկէ կարեւոր ծառայութիւն մը չէր կրնար ըլլալ Հասունին, բայց թէ ո՞վ է այս վէճին հեղինակը, ահա հր. ոսովական ժողովուրդեան խիստ հանգարտութեամբ և անաչառ հետադրութեամբ քննելու ու գտնելու կէտը որովհետեւ երկու կողմն ալ մէկըմէկ ժողովուրդեան առջև այս մասին արդար ցուցնելու պիտի ճգնին և ամենուն աչացը մոխիր պիտի ձգեն։

Պիտի ըսեն ոմանք թէ՝ այս վէճին հեղինակը Գաղանճեանն է, իբր փաստ յառաջ քշելով թէ՝ նա է զՄէծմուսլ բանագործը։

Ոմանք ալ պիտի ըսեն, թէ Էնֆիէճեանն է, իբր փաստ յառաջ բերելով թէ՝ նա է Մէծմուսլի միջոցաւ Ըստհալի Միլիէ վերնագրով հրատարակած յօդուածներու միջոցաւ, ժողովուրդեան մէջ նոր խնդիր յարուցանողը և զԳաղանճեան բանագրանաց դիմելու հարկադրողը։

Ասկայն ասոնցմէ ո՞րն ալ եղած ըլլայ այս նոր բաժանման տեղի տուող, անշուշտ Հասունն է վաստկողը, իր հակառակորդաց փոքրիկ խումբը երկուքի բաժնելով, և եթէ Մէծմուսլի դործածած խիստ ընդունէ հետեւութիւն մը հանել ուղենք, ալն յայտնի կը տեսնենք թէ՝ վէճը երթալով պիտի սաստկանայ։

Ահաւասիկ մէկ պարբերութեան թարգմանութիւնը։

Ասկէ վերջը ոչ ոք կրնայ մեզ բան մը ըսել, մեզ դէմ անակնունելի և զանազան տեսակ նախատինքներ ելել անվերջ տեղի ունեցան, այսուհետեւ

անկնածելու տեղ մը չունինք, լրագիրնիս բոլորովին ազատ է. մեք Տպագրական Տեսչութենէն զատ ուրիշ մարմին, ուրիշ ազդեցութիւն և ուրիշ վէճիւ չենք ճանչեր. ուղղը թող լրագիրնիս առնէ կարգայ, չուղղը չը կարգայ, բնաւ հոգերնիս չէ. մեք գարձեալ պիտի շարունակենք և ամենայն ազատութեամբ պիտի շարունակենք, և ինչ և ինչ։

Այս պարբերութենէն որոշ կը հասկըցուի թէ՝ վէճը պիտի շարունակուի և Հայ-հոգովական ալ մը ժողովուրդը իրարու դէմ բանակի պիտի վերածուի և հասունիսթ ու անտիհասունիսթ կուսակցութեանց նման՝ պիտի կոչուին Գաղանճեան և Էնֆիէճեան կուսակցութիւն։

Սպասենք ուրեմն տեսնել թէ՝ այս երկու կուսակցութեանց մէջ պիտի գտնուի խելահաս ու հեռատես մարմին մը, որ կիւքերը հանդարտեցնելով նախատեսուած այս բաժանումը կարենայ հեռացնել։

Այս ալ գլխաւորաբար կէօջեան էֆէնտիէն կապաւոր, վասն զի նա երկու կողմին վրայ ալ ազդեցութիւն ունի։

ՏԻՈՒՐ ԴԷՊՅ ՄԸ

Ըստ Տնօրէնութեան Ս. Աթոռոյս վարչութեան Արժ. Խորէն վարդապետն Հայֆոյ և Աքեայ՝ երթալով տեղւոյն քանի մի Հայազգի ընտանեաց հոգևոր պիտոյից մատակարարութեան համար և վերադառնալով անտի հետեւեալ դէպքը կը հաղորդէ խմբագրութեան։

«Գառնի մը ամիս առաջ կեսարիոյ Թալասէն Մահտեսի կարապետ Աշըլ Թրապ մականունեալ Հայազգին Աքեայ երթալով Աշըլութիւն կրնէ, և ժամանակէ մը վերջը կը հիւանդանայ տեղւոյն մեր Հաղապիւններէն Ստեփանեան մհտի, Յովհաննէս աղան հիւանդանոցի տեսչին և զօրապետին կը դիմէ խնդրելով, որ հիւանդը զօրաց հիւանդանոցէն արտադուրդարուի։

դանոցը փոխադրեն գարմաներու հա-
մար : Նոքա ևս հրաման կընեն, անմի-
ջապէս հիւանդը հոն կը փոխադրուի և
պէտք եղած խնամքները կը տարուին :

Եւ այս լիարժեք թրապի կենաց վախճանը
հասած լինելով բժշկական դեղերը իրեն
չօգնելով երկու ամիս Տէրութեան հի-
ւանդանոցի մէջ պատսպարուելէն և
խնամուելէն զինի, իւր մահկանացու
կեանքը կը կնքէ :

Տեղւոյն գորապետներէն Ս. Բաբայան
և խմբիւ պէյ հազարապետները լուր
կը զրկեն Հայազգի Յովհաննէս աղային
թէ ձեր ազգէն մեր հիւանդանոցը պա-
տուարող Աշըլ թրապի վախճանեցաւ
եկեք վերցուցէք : Առ այս Յովհաննէս
ազան Ակնցի Ղուկասեան Գէորգ աղային
կը դիմէ լուր կուտայ, և Գէորգ աղան
կըսէ, որովհետեւ մեր հոս եկեղեցի և
եկեղեցական շուկինք, Գունաց եկեղե-
ցին գնա՛ քահանայ մը ա՛ն, և գնա-
ցէք վերցուցէք և պէտք եղած ծախքը
ես կը վճարեմ :

Յովհաննէս աղան կերթայ Օղջի քա-
հանայ մը կառնու և գանուող հայերը
ու մի քանի ևս յոյներէն կերթան նըն-
չեցեալ վերցնելու : Այն միջոցին երբ
ննչեցեալը պիտի լինեալէն դուրս Տա-
նէն, վերոյիշեալ հազարապետներն կու-
դան կըսեն, (չիմտիրք տուրտուն իշ-
պաչկալաշար) նաև իտարէ մէկիւր կող-
մէն մարդ մը կուգայ և կըսէ, ննչեց-
ելը առ ժամ մի՛ վերցնէք և Յովհաննէս
ազան ժողովին կը կանչեն : Եւ որ բաց
ի ժողովականներէն, նաև կային Եօզ-
ղատի Ապտուլահ էֆ. և Ս. Երեմի-
այի Շէյխ Սէի Միւֆիթին և՛ կըսեն -- վեց
տաճիկ վկաներ կան որ ձեր հայր մեռ-
նելէն քանի մի ժամ առաջ տաճիկու-
թիւնը ընդունած է, ուստի դուք չէք
կրնար վերցնել, պէտք է որ մենք վեր-
ցունենք :

Կը պատասխանէ թէ՛ ո՛չ ապաքեն
տէրութիւնը օրէնք ունի, որ երբ մէկը
կրօնափոխութեան դիմել ուզէ, նորա
աղբին լուր կուտան և կուգան կը հա-
մայեն, եթէ չը համազուրի այն ժամա-
նակ իւր ընտրած կրօնքին կը մնայ,
դուք գիտէք որ մեռնողը Հայ է, ին-
չու՛ մեզ լուր չտուիք, և կամ թէ 2
ժամ առաջ լուր տուիք թէ ձեր հայը
մեռած է եկեք վերցուցէք, այժմ ի՞նչ
պէս կըսէք թէ տաճիկ է : Այս խօսքերը
բնաւ ներդրում թիւն չըրին, Միւֆիթին
սպառնական կերպով մը բռնու, վեց տա-
ճիկ վկայ կայ, մեռնողը տաճիկ է, և
տաճիկները պիտի թաղեն, և վերջնա-
կան կերպով Հայերը կը մերժեն, բնդ-
նմին յոյն քահանայն և յուզարկաւո-
րութեան գնացող ժողովուրդը, և դա-
դարը կառնուն ետ կը դառնան : Եւ
տաճիկները Միւֆիթիի հրամանաւ հի-
ւանդանոց երթալով ինք ժամ առաջ
մեռնող հայը կը թշուառեն և իրենց օ-
րինաց համեմատ կը տանին տաճկաց
գերեզմանոցը կը թաղեն :

Այս պարագայիս մէջ մենք կրնամք

խորհիլ թէ Աշըլ թրապիի համար երբ
քանի մը մարդ ըսենթէ տաճիկ է, այս
ըսելով նա տաճիկ եղած չըլլար : Այս
պէս ալ Հայ մեռեալը թշուառելով տա-
ճիկ եղած չըլլար : Վասն զի գերեզմա-
նի քննութիւնը Ա. Երեմիայի Միւֆիթին չէ-
որ որոշումը թշուառութեան և անթիւ
փառութեան վրայ հիմնէ, այլ Աստու-
ծոյ է, որ բացարձակ գիտէ թէ Աշըլ թը-
րապ Հայ է, թէ Տաճիկ : Այսպէս Հայը
տաճիկ գերեզմանոցը թաղելով տաճիկ
եղած չըլլար : մինակ թէ կը ցաւինք որ
այսպիսի ժամանակի մէջ տակաւին գի-
շերային գործեր կը գործուին և տէ-
րութեան շնորհքը չարաչար կը դու-
րածուի, վասն զի տէրութեան հի-
ւանդանոցի մէջ հայու մը խնամուելու
մեծ շնորհքը չարաչար գործածեցին :
Երբ Հայու անունն տաճիկութեան փո-
խեցին :

ՍԻՕՆ

ՀՆՈՒԱԳՐԱԼՈՒԻՒՄ

ԱՒՍՏՐՈՒԱ-ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ

Կօրիցի 4 ապրիլ

Կայսրը թրիէթէյէն այս երեկոյ
հոս հասնելով եռանդազին ուրախու-
թեան աղաղակներով ողջունուեցաւ :
Քաղաքը շքեղ կերպիւ լուսադարեալ
է : Ազնուականք ջահերով շրջադայա-
լութիւն մ'ընելու պատրաստութիւն տե-
սած են :

Ն. Վեհափառութիւնը վաղը վէնէ-
տիկ պիտի մէկնի :

ԻՏԱԼԻԱ

Ուտինա 5 ապրիլ

Աւստրիոյ կայսրը առաւօտեան ժա-
մը 8 ին հոս հասնելով, կայսրանին մէջ
յանուն թագաւորին՝ Մէնապրէսա զօ-
րապետէն ողջունուեցաւ : Ն. Վեհա-
փառութիւնը զինուորական ու քաղաքա-
յին իշխանաւորներն ու աստիճանաւոր-
ներն իւր ներկայութեանն ընդունեց :

Վենետիկ 5 ապրիլ

Աւստրիոյ կայսրը՝ սահմանադրիւն
մինչև հոս բոլոր անցած տեղերն իւ-
ռանդազին համակրութեամբ ընդուն-
ուելով, այս առաւօտ քաղաքս հասաւ :
Թագաւորն ու գահաժառանգ իշխանը
կայսրանին մէջ կայսրը դալստեանը
կ'սպասէին, որն որ հասնելուն պէս ի-
տալիոյ թագաւորին հետ գրկախառնե-
ցաւ և գահաժառանգ իշխանին ձեռքը
սեղմեց : Կայսրն ու թագաւորը նաւա-
կաւ արքայական պալատը ուղևորած
ատեննին՝ անթիւ բազմութեան կողմա-
նէ եռանդազին ուրախութեամբ ողջու-
նեցան : Ամբողջ օրը կայսրը օթեանած
Պալատին շուրջը եռանդուն բազմու-
թիւն մը խոնուած էր, որոյ երեսնալով
կայսրն ու թագաւորը պալատին պա-
տըշգամը ելան շնորհակալութիւննին
յայտնելու :

ԱՆԳՂԻԱ

Լոնտրա 5 ապրիլ

Կալկաթայէն կը ժանուցանեն թէ

Պուրմահի թագաւորը զինուորական
պատրաստութիւններ կը տեսնէ :

ՍՊԱՆԻԱ

Մադրիտ 5 ապրիլ

Առաքելական նուիրակը հրահանգ-
տուաւ կղերին, որ Այֆօնս թագաւորին
կառավարութեանը ներքեւ խաղաղու-
թեան վերահաստատուելուն օգնեն :

Կառավարութիւնը հրաման զրկեց
որ Պիլպասի շուրջը բարձրացած աճ-
րութեանց շինութիւնները դադարին :

ՆԵՐՔԻՆ

ՕՏՄԱՆԵԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ

ԴԱՏԸ

(Շար. տես թիւ 1495)

Փաստարան Գ. Ա. Լու կը շարունա-
կէ :

Երկրորդ և ամենափափուկ խնդի-
րէն է գիտնալ թէ Առեարական օրէն-
քէն է ժիթէ մեր այս գործոյն պատ-
կանեալ օրէնքը :

Թերևս գործոյն բնութենէն և Ա-
ռեարական օրինաց 632 յօդուածին
տրամադրութենէն առնելով, որն որ
Պանքայի գործողութիւններն իբրև հա-
ռեարական խնդիր կը նկատէ, պիտի
ըսեն թէ այսպիսի դրամական գործո-
ղութիւն մը առեարական օրինաց հա-
մեմատ պէտք է որ դառնուի : Բայց այն
ատեն մենք ալ ուրեմն իրաւունք պի-
տի ունենանք ըսելու թէ, նոյն օրի-
նաց 93րդ. յօդուածոյն համեմատ, Օսմ.
կառավարութեան հաղորդուած հա-
տուցման հրաւիրի թուականէն անպատ-
ճառ ութ օր պայմանաժամ մը պահել
հարկ էր՝ գրաւը կարենալ ծախելու
համար :

Չը կայ աշխարհիս վրայ այնպիսի
օրէնք մը, որ սոյն 93րդ. յօդուածին
պահանջած պայմանէն նախագաս հա-
մարուի, նոյն իսկ եթէ պայմանագիրք
իրենց մէջ յիշուան անգամ օրոշած ու
համաձայնած ալ ըլլան, ինչպէս որ
այնպէս ալ եղած է, թէ հատուցման
հրաւիրի թուականէն հինգ օր միայն
պայմանաժամ մը պիտի տրուի գրաւը
ծախելու համար : Օրինաց 93րդ. յօդ-
ուածին տրամադրութիւնը բացարձէ
ուստի և ադալտի մասնաւոր պայման
մ'ալ անվաւեր և ոչինչ է :

Մեր հակառակորդներն յանուն ա-
նաչառ օրինաց՝ մեր դրամները ծախե-
ցին, լաւ : Թողունք որ յարգական ու
պատշաճաւայել վարմունք պէտք էին
բռնել Օսմ. կառավարութեան նկատ-
մամբ և չ'ըրին, բայց թողունք զայս :
Իսկ եթէ պահանջնուն վճարումը ստա-
նալ ուղեցին, դոնէ օրինաց և իրաւանց
համեմատ պէտք էին վաբուիլ, և պա-
հանջներն առնուլ :

Օրէնքը ձեր զէնքն է, պարոններ :

և այդ օրէնքը մեր ալ վահանը պիտի ըլլայ, և տեսէք ի՞նչ թէ ձեր հատուցման հրահանգը պարզ գրութեամբ մ'ըրած ըլլալուդ խօսքն անգամ չ'եմ ըներ, զայդ խնդիր անգամ չեմ ըներ, որով դուք Առևտրական օրինաց որոշ պատուիրանացն հակառակ վարուած կը համարուիք:

Իսկ եթէ առևտրական օրէնքն ալ իբրև մասնաւոր օրէնք մէկդի թողուլ կուզէք, բայց այն ատենն ես փաղաքային օրէնքը պիտի գտնէք դէմերնիդ:

Եթէ գրաւ տալ կամ առնուլ՝ քաղաքային պայմանադրութիւն մ'է, ուրեմն այն ատեն Նաբօլեոնեան Օրինադրէն 2078րդ յօդուածոյն համեմատ հարկ պիտի ըլլայ դատել մեր այս խնդիրը: Կարելի չէ ատկէ ու է զարտուղութիւն, և օրինաց այդ քաղաքութեան զարտուղեալ ամեն դաշինք ու պայման ոչինչ է և իբրև չեղեալ համարելի:

Եթէ Օսմ. կառավարութեան տըւած գրաւք քաղաքային օրինօք կարգադրելի խնդիր մը կը նկատէիք, ապա ուրեմն պարտաւորէիք նախ արդարութեան դիմել, և անկէ արտօնութիւն խնդրել, որոշեալ պայմաններով յատկապէս կարգեալ միջնորդաց ձեռօք Օսմանեան արժէթղթի մը ծախելու համար:

Դատարանին նախագահը ձեզի պայմանաւորմամբ մը պիտի դնէր, և չէ պիտի ըսէր ձեզի որ մէկ աւուր մէջ 30 կամ 100 հազար արժէթղթի ծախէք, այլ քիչ քիչ և հետզհետէ վաճառել տալով, հասարակաց շահուն համար հարկ եղած խոհմութեան միջոցները ձեռք պիտի առնէր: Փոքր պայմանաւորմամբ բաւական էր ամեն բան փրկել, և վերջապէս նոր կայսերական պանքային միջամտութեանը յանգիլ դործը:

Ուստի նախ պայմանաւորմամբ, և յետոյ արժէթղթոց վաճառմանը համար աստիճանաբար հրապարակը հանելու միջոցներ հարկ էր:

Եղած է միթէ այնպիսի պարագայ մը, որ ադրի պարագայներէն աւելի՝ աղէկ կերպիւ երևան հանած ու ճշմարտած ըլլայ այդ օրէնքին ի՞նչ նախապէս խոհականութեամբ դրուած ըլլալը: Միթէ դուք ևս չէք իմանար այժմ ամեն ուրեք տեսնուած սա սկզբբան այն բարձր նշանակութիւնը թէ, փոխառուն և աւանդը պաշտպանել պէտք է: Միթէ այս առեակ դէպքերու համար չէ՞ որ օրէնքը դրուեց է:

Ժամանակ առաջ յանձն առնուած պարտականութիւնք, փոխատուաց ընթացքին մէջ տեսակ տեսակ հնարքներ, և ամէն կողմէն դաւ ու թակարդ: Յետոյ պայմանաւորմամբ կուգայ կը հասնի, փոխատուք հատուցման ուշանալէն կը զայրանան, և առանց օրմը, ժամ մը աւելի սպասելու, վերջէն

փոխուելով արուած անձուկ պայմանաւորման մէջ թղթերը կը ծախեն ու պահանջներն կ'ստանան:

Եւ ասի Պետութիւն մ'է, որոյ այս կերպով հատուցանել կուտան պարտքը, և որոյ թղթերը հազարներով հըրապարակի վրայ կը թափեն ծախելու, (Շարունակելի)

Ժուրնալ տը Սէն Բէթէրսպուրկ լրագրին մէջ հետեւեալը կը կարգամք: Յայտնի է թէ, կըսէ, Լոնտրայի Առևտրական ընկերութիւնը չը յաջողեցաւ անձամբ Սուլթանին ուղերձ մը մատուցանելու:

Յիշեալ ընկերութեան գլխաւոր անդամներ, այս անգամ Լոնտրայի մէջ մեծ գումարում մ'ընելով, ըսելով կամ սին, վէսթմինսթրի դքսին, Լորտ Սթրատֆորտի և այլ ասոնց պէս բարձրաստիճան մէկքանիւնձանց նամակները կարգացուեցէ հոն: Յետոյ որոշումները ըրեր են, որոց նպատակն է սկսուած այս գործն Օսմանայն հաստատամտութեամբ մինչև վերջը յառաջ տանիլ:

Ընդունուած որոշմանց ամենէն գլխաւորն է Բէթթըրսքիի արքայական պալատին ըրած առաջարկութիւնը, որ կը պահանջէ թէ յիշեալ ուղերձը, զոր Առևտրական ընկերութեան պատգամաւորք կարող չէին եղած Սուլթանին մատուցանելու, այդ ուղերձը Ադրիայի արտ. գործ. պաշտօնայ լորտ Տէրպիի յանձնուի, որպէս զի սա՝ ևս իւր կոստանդնուպօլսոյ դեսպան Սըր Հէնրի Խելզլիի զրկէ զայն, հրահանգ տալով իրեն որ իւր ձեռօքը Սուլթանին ներկայացնէ զայն:

Օրագրոյ նկատմամբ Մասիսի՝ իւր երեկուան թերթով կրկնած թշուա՛կան և սուտ լրոյ մը յօդուածին պատասխանը վաղուան թերթով պիտի տանք:

— Բուսնուքէն հասած նամակները կը ծանուցանեն թէ Դանուբեան կուսակալութեան շատ մը տեղերու մէջ սոյն զգալի ըլլալ սկսեր է, և թէ Յիլիպէի մէջ արմատաց ուսաղութիւն մը կը տիրէ եղեր: Բուսնիի մէջ այս ձեւ՝ բան սաստիկ բրտութեան և անանոց մէջ ճարակած ախտէն՝ ոչխարաց կէսէն աւելին մեռեր են: Գարունին ս'ըզնաւորութիւնն ալ այնչափ յաջող յոյս մը չը տար ապագային համար:

— Սնցեալ շարժու ջրաղանի կայսերական պալատին դէմը գտնուած պարտիդին շրջապատ որմին մէկ մասը գիշերանց յանկարծ փլելով, առանց սակայն մարդու վնաս պատահելու, թըրամիլէյի գիծը քանի մը մեթրօ տեղ ընկողին դոյնելուն պատճառաւ, Պէշիքթաշի և Օրթագիլի մէջ եղած թրամվէյի երթևեկութիւնը դադարէ է:

— Մայրաքաղաքիս դեսպանն ալ իւր հպատակացը ունեցած առևտրա-

կան դատերուն համար Գաղղիոյ Առևտրական օրէնքն ընդունած ըլլալով, այսուհետեւ պարսիկ հպատակաց և օտարազգեաց մէջ թիճարէթի պաշտօնատունը տեղի ունեցած այս տեսակ դատերն ալ Գաղղիոյ Առևտրական օրինաց համաձայն տեսնուիլ որոշուեցէ:

— Վիեննայի թերթ մը կը ծանուցանէ թէ մօտեւս Ռուսիոյ, Գերմանիոյ և Աւստրիոյ կայսերաց մէջ վերստին տեսակցութիւն մը տեղի պիտի ունենայ:

— Յունաց Պատրիարքարանի կեդրոնական սնտուկին ներդրեալ նպաստելու նպատակաւ Լոնտրայի մէջ գըտնուող յոյն վաճառականք մէջերնին հանգանակութիւն մը բացած ըլլալով, մինչև ցարդ 1200 ոսկիի գումար մը հաւաքեց և Յունաց պատրիարքարանին յանձնեց են:

— Այս կիրակի երեկոյին Բանկալթի Ռուսաց տէրութեան հպատակ հայ ծըխալաճառ մը արբեալ վիճակի մէջ տուն գառնալուն, դրան ուշ բացուիլը պատճառ առնելով, ձեռքի դաւադանալ իւր կինը անխնայ գանակոծելու ատեն կնոջ արձակած ձայնէն՝ դիմացի տունը բնակող Միլօ անուն աւստրիացի խըրուաթ մը օգնութեան կը հասնի կինը գիւղով ամուսնոյն ձեռքէն ազատելու, իսկ այրը աւելի ևս կատաղելով խրուաթին այս միջամտութեանը վրայ, կը քաշէ ատրճանակը և մէկ հարուածով Միլօին մարմինը գետին կը փռէ:

Մարգասպան ծխալաճառը թէպէտ անմիջապէս խոյս տալով երեսը կը պահէ, սակայն հետեւեալ տաւառօտուն ոստիկանութեան կողմանէ գտնուելով կը բռնուի, և հպատակը գտնուած Ռուսիոյ հիւպատոսարանին կը յանձնուի:

— Չինաց կայսեր մահուանն առթիւ, Ժողովրդեան սուգ պահելու սովորութեանը նկատմամբ հետեւեալ հետաքրքրական պարագայները կը պատմէ իւր քիչնէն եւրոպական լրագրի մը զրկումը մէկ նամակը:

Երբ կայսրը մեռնի՝ բոլոր երկիրը սուգ առնելու պարտաւոր է՝ ի նշան տրտմութեան՝ ամբողջ 27 ամիս:

Կայսեր հիւանդութեան միջոցին՝ հրաման եղեր է որ բոլոր Ժողովուրդը յատկապէս շառագոյն կարմիր զգեստ մը հագնի, որպէս զի ծաղիկի հիւանդութիւնն այդ միջոցաւ շուտ անհետանայ: Այժմ կարմիր հանդերձ կրելը 27 ամիս արգիլեալ է, ինչպէս նաև ոսկիէ զարդ ու պաճուճանք դնելը, որոց տեղ արծաթէ զարդ միայն պիտի կարենան գործածել:

Այս 27 ամսուան միջոցին մէջ՝ կարմիր մեղանով գրուած պաշտօնական կընիքներն ալ կապուտ մեղանով պիտի ըլլան:

Փողոցներու մէջ գրեթէ ամեն տուններուն վրայ տնանուած կարմիր թղթէ բոլոր նշանադիրներն ալ պատուելով և դերժեղով անհետացնել սկսեր են: Նոյն

պէս բոլոր այն նկարագրող լապտերնե-
մըն ալ արդիւններ են, որովք Չինացիք
չատ կը սիրեն իրենց տունները զար-
դարել:

Ամենախիստ պատժող սպառնալիք
արդիւնած է սոյն 27 ամսուան մէջ ո
և է նուագարան հիւնքներ, բաց ի
թաղման և յուղարկաւորութեան պա-
րագայներէ: Արդիւնած է նաև բոլոր
Չինացւոց ասկէ մինչև երեք տարի
տարեգլխոյ առթիւ իրարու շնորհաւո-
րութեան այցելութիւններ տալ:

Աւելորդ է ըսել թէ բոլոր երկրին
մէջ թատրոններ և այլ զուարճութեանց
ու զբօսանաց յատուկ տեղերուն ամեն-
քնն ալ դոցուած են:

Սակայն ասոնցմէ աւելի հետաքրք-
րականը կայ: Կայսեր մահը պաշտօնա-
պէս ծանուցուած առաջ երբորք օրու
նէ սկսեալ մինչև 27 ամիս՝ արդիւնել է
ո և է Մանտալէնի (կրօնաւոր) ամուս-
նանալ: Իսկ աստիճանաւոր և պաշտօ-
նական անձինք չ'եղող Չինացիք՝ մինչև
տասներկու ամիս ամուրի մնալու պար-
տական են:

Ասոնցմէ զատ ամենէն աւելի ան-
հաճոյ մէկ սովորութիւնն ալ սա՛ է
թէ, մինչև հարիւր օր՝ ոչ մէկ Չինացի
չը կրնար գլուխը դերձել կամ երեսն
ածիլել: Հետևաբար այսպիսի ժողովրդ-
դի մը համար, որոյ մօրուքն անկանոն
և տձև կերպով մը կը բուռնի, առանց
ածելիի մնացած այդպիսի դէմքէ մ'ա-
ւելի տգեղ ու անհաճոյ բան չը կրնար
ըլլալ:

Ա. ՏՐԱՊԵԻ

ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆՔ ԵՄԵԿԵՑԵԼՈՅ

ԿԱՄ

Պատմութիւն թագուն գիտութեանց
որ ի նախնի ժամանակաց մինչևցայսօր

ԹԱՐԳՄԱՆԵԱՑ Ն. ՃԻՎԱՆԵԱՆ

Խ. ՏԵՏՐ

Տետր առ տետր կը հրատարակուի
16 երեսէ բաղկացեալ գին մէն մի
տետրին 40 փարայ:

ԴՐԱԽՏԱՀԱՐՍ

ՄԱՐԻ ՏԱՅԵԱՆ

ԴՐԵԱՑ

Յ. Կ. ՍՎԱՃԵԱՆ

Ութն նուագէ բաղկացեալ բանաս-
տեղծական գողտրիկ գործ մ'է 40 ե-
րեսի մէջ բովանդակեալ:

Կը ծախուի ամեն հայ գրաւաճա-
ռաց քով և Պահճէ Գափու ջրավաճառ
Մ. Պօղոս աղայի խանութը:

Գին 3 1/2 զրշ.

Հանգուցեալ Պէհլաւ Մեծ. Ումէտ է-
ֆէնտի ձեռարուեստից և գրեանց վնձա-
կահանութիւնը որչափ որ տակից յառաջ
մարտ տուոյն մէջ տեղի ունենալը ազդա-
րարուած և միանգամայն տոմսակներուն
մէջ նշանակուած էր, սակայն տոմսակաց
վաճառումը տակաւին լրացած չ'ըլլալուն
Մեծ. բաժանորդաց ներդրամութիւնը կը
խնդրուի, ազդարարելով որ յառաջիկայ
մայիս 4 ին կիրակի օր սոյն վիճակահանու-
թիւնը տեղի պիտի ունենայ իսկիւտար
Ս. Խաչ Թաղի վարժարանը, նախ տոմ-
սակները կը ծախուին իսկ. Ս. Խաչ Եկե-
ղեցոյ բանկայը և Մէրճան չարչըն գրա-
վաճառ Պաղտասար աղայի և Չաշմաքճըլար
Եօգուչին գրավաճառ Պապաֆեան եղբարց
գրատունները և Իսկ. Դեղագործ Ստե-
փան աղայի գեղարանը, գին մէկ տրծաթ
մէճիւտ:

Վիճակահանութիւնը 1000 տոմսակէ
կը բաղկանայ, որոնցմէ 50 տոմսակ միայն
պիտի վաստակին իրենց թուական կարգաւ:

Վիճակահանութեան դրուած նիւթերն
հետեւեալներն են:

- 1 Օսմանեան Գազ
- 2 Ս. Պետրոսի եկեղեցին
- 3 Անառակ որդին
- 4 Սուլթան Մահմադ Կայսր
- 5 Բանաստեղծն ձիակերպ-չաստուածհի
- 6 Տէրունական ընթրիք (գարագալէմ)
- 7 » պատկ. Աստծոյն. Հ. Յովսէփ
- 7 Պետրոս առաքեալ, և Բելլիսարիոս
- 9 Ղուկաս Աւետարանիչ. և Փաւստոս
Բ/Յանդայի
- 10 Մատթէոս Աւետարանիչ, -
թիւն Պոնտոսի
- 11 Մարկոս Աւետարանիչ, և Պատմու-
թիւն Հայոց
- 12 Չաստուածուհի սիրամարդող. Ու-
սաթմիական Աշխարհադրութիւն
- 13 Մօտել Կայսերական պալատու, և
պատմագրութիւն
- 14 Կայսերական պալատու դուռը, և
նկարք լուսաստաւերք
- 15 Կայսր. պալատի. դուռը, և դիտակ
Բիւզանդեան
- 16 Երկաթագործ մերկ անձեր, և առ-
ձեռն Դիցարանութիւն
- 17 Սուլթան Մէճիւտ, և հմառ. Արուես-
տաբանութիւն
- 18 Երկու որսորդը, և Ճվայի դուպրուք.
- 19 Գծագր. գիշերօթիկ ճեմարանի, և
Խորենացի
- 20 Օռնթո, Հմառ. բառարան, և
Աշնան տերեւեր
- 21 Գարբիէլ հրեշտակապետ, և Ճանա-
պարհ երջանկութեան
- 22 Պօնապարթ ստամբա, և Յայտարա-
րութիւն Մուր. տեան վարժարանի
- 23 Էլիզա կին մը ստամբա, և Խալէրէն
Երկրաչափութիւն
- 24 2 հատ Աբելէսի ստամբա, Խալէրէն
Թրագաթ
- 25 Քարէ արձան Խաչեղութեան, և Հնա-
խօսութիւն Հայաստանի
- 26 Մուշապայի վրայ մօտել լը և Պա-
տասխանիք Միսթարեան քահանայից
- 27 Մեծ արձան մը և Քաղաքավարութիւն
2 հատոր Բէսթէնի Բժշկարանը:
- 28 Մեծ արձան մը և Խմաստասէր բարո-
յական և գիրք Սիրոյ խաղաղութեան
- 29 Մեծ արձան մը, և Լիակատար վարք:

և 5 հատ Քերականութիւն

- 30 Արձան: ձի մը և Օրվեր Գօլգամիթայ
- 31 » մը և 4 հատոր Պատմ. Եւրո-
պական տէրութեանց
- 32 Արձան մը, նկարագիր ազէտից Երու-
սաղէմի և Հրահանգ աստեղագիտին.
- 33 Արձան մը և Խորհուրդ գաղափի Ընկ.
- 34 Ռօլէն 6 հատոր
- 35 Հայոց պատմ. Չամբեանի 3 հատոր
- 36 Պուտարքոս 6 հատոր
- 37 Հին և նոր ազգաց պատմ. 35 հատոր
- 38 Աշխարհադրութիւն 11 հատոր
- 39 4 մեծ պատկեր աշխարհադրութեան.
Ասիա, Եւրոպա, Աֆրիկէ, Ամերիկա
- 40 Պատմ. Քաղաքացւոց 2 հտր, և 1 ու-
սաշաւիղ
- 41 Երևակ 3 հտր, և Իրաւախոհ 2 հտր,
- 42 Զօհալ 3 հտր. և Նորուագիծ ոգւոյ
և ընթացից
- 43 Տիեզերական Պատմ. Տրամարանութ.
- 44 Խալէրէն Լաւրի 6 հտր, և Նամակնի.
- 45 Հայկ. գիւցապն, Գիրք պատմ. Զեներա
- 46 Ռուսաց և շինիկիական պատմութիւնը
- 47 Վարք իմաստասիրաց և Երկրաչափ.
- 48 Ստեփաննոսի Ասողկայ և Նուգախօ-
սութիւն, Ամարանոց Բիւզանդեան և
Քերականութիւն
- 49 Ճանապարհորդութիւն ի Լէհաստան,
Առողջարանութիւն
- 50 50 հատ Հայերէն և 10 հատ Խալէ-
րէն և Գողգիւրէն մանր գրքեր:

ԴԱՐՁԵԱԼ ՀԱՐԻՐԻՆ

25 ԶԵՂ 2

Ամերիկեան վաճառատան մէջ մօ-
տերս շինուելիք դարակներու և այլ
կազմածոց տեղի բանալու համար Ս.
Մ. Մինասեան և ընկերք իրենց բոլոր
վաճառքը— «վանցէր» կոչուած էն զատ
բոլոր կարի գործիքներն ալ միատեղ
առնելով— հարիւրին 25 զեղչով պիտի
ծախեն մարտ 1/13էն սկսեալ մինչև 18/30
ապրիլ:

Աղնիւ թուի և ճերմակ կտուե-
ղէնք ինչպէս մատամբօլ—տիմի, և
բամբակ ֆանէլա, բէփս և տամասքօ.
սեղանի ծածկոց ու անձեռնոթիկ, Ամե-
րիկայի ընտիր կարի գործիքներ, պատ-
ուական երկաթէ անկողնարաններ, ու
նաև Անգղիոյ յախճապակէ սեղանի
սպասք և այլ զանազան վաճառք բո-
րբ օրինաւոր գիներով և 25 0/0 զեղ-
չելով պիտի վաճառուին:

Եւն. Յիսուն զրուէն պակաս ա-
ռեալոյ գումարի վրայ զեղչ չըլլար:

Ս. Մ. ՄԻՆԱՍԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՂԱԼԱԹԻԱ

ՏԵՐ ԵՒ ՊԱՏԱՍԻԱՆԱՏՈՒ

ՕԳՄԷՆ ԽՕՃԱՍԱՐԵԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ Օ. ԽՕՃԱՍԱՐԵԱՆ

ԵՆՈՒՍՈՒՅԵԱՆ ԽԱՆ ՎԵՐԻ ԾԱՐԿ ԹԻՒ 7